

NOVINE

Cejna novine je:

Na cejlo leto 12.— K
Na po leta 6.— K
Edno štev. 30 fillerov.

Političen, družbeni i pismeni
list za stároslovence.

Prihája vsáko nedelo.

Vreditelstvo s izdajitelstvo:
V čejná komissárije tiskárna
propaganda.

Kak je nastála republika „Tkálczova?“

Hasék od 2 millon koron za organi-
záció. — Vodíteo krádnje, kak pred-
sednik republike „mórske“.

Revolucije ne napravijo ljudje. Revolu-
cijo dozre vremen i prilike, štere pre-
destinirane (predložene) ljudi rodijo i z
sebóm nosijo. Ali te se najdejo i ljudje
mali, hűdobnoga mišljenja, ki v takšem
časi zrabljujejo z delom nedopűščenim
višešnje oblást. Takših delo samo, — kak
tó že i zgodovina nam tűdi pokaže — na
krátki čas samo nekolko vór je mogoče
kralűvati na mestaj, v šterimi do njih roké
višesnje i zakonitna oblást nemre včasi.
Kém ga pa doségne tá nesmilena roka,
— kak že takši mislijo v sebi, da je nega
veče v časi revolucije, preobrnenja —
spádnejo prenisiko, te se nidi veče nikomi,

nej vředno od njih spominati, od takših
máli, nevalánih lidíh.

Do revolucije septemberske bio vu-
číteo v Čerföldi (Cerenšovci) v vesnici
malenoi Zalavármegyőva, Tkálec Vilmoš,
poročnik rezervistički. Gđa v m. okt. ravni-
telstvo prišlo na vládo, poslala je vláda v
Slovensko krajino za komissára dr. Obál
Bélo, kije za svoga namestnika postavio
vučítela, Tkálec Vilmoša, ino ki tűdi nikši
ród bio njegov.

Za obrambo slovenke krajine (te nes-
rečne) so postavili národno stražno-vojsko;
za gordržanje té straže so v okroglini od-
rédili pobéranja. Tkálec Vilmos se vődao
za dobroga socialista, pa soga i niháli na
mesti njeni odločenomi kak takšega so
poznali i nadale; záto se je pa zgodilo,
ka je mogao obdržati i oslati na svojem
mesti, gđa je vővdánila drűga revolucija v
meseci márciuša.

Za edno vremen je jáko dobro oprávo

delo svoje té zavűpnik. Te se je pa os-
vestio od svoje česti. Opsednola ga je
gizda, te najvėkša slaboča roda človenčan-
skoga i zrok teliko nevol — svigďár.
Omanlica pejnez, šteri so skoz njegovih
rók šli. Ja, pejnezi, družnica neverna pali
roda člov. Počeo je svoje dela, dela nedo-
pűstliva včiniti, cejlo zmejšna. Tá dela
nidi románo-pisci na papér metnoti, za
nevernanja volo.

Ali tak se je zgodilo.

Čest zavűpništva previše dosta miš-
ljenja i posla dávle, te ide z velikov od-
govornošcov, ali nidi z dalka nej je takša
tá čest, ka bi što mogao, — hodėci po
póti právoj — z njé haszek vlečti. V tom
poglėdi nidi Tkálec nej je bio vővzėti.
Ali on je obrnoto mislo imajoči tó čest. V
pamet je vzeo, ka tržstvo z blágom z
Austrije teče v velkoj meri, te da tó do-
nesé i velke haske, veče kak njegovo
čast. Na hitroma je zjedinió to dvoje delo

Lóg odločenjá.

Nadaljenje.

IV.

Ino kak kre njega sedėči njegov vo-
díteo, z naprejkazajóčim prstóm, gorzdigne
svojo rokó, páli vidi te mládi človik sám
sebé, kak v kákši živi, tihi kejpaj mozia,
po návadnoj kólnoj póti, póti svojemi dómi
idóčega. Vidi se, z kákšim veseljom se
pášči domó, naj kak najprvlé pozdrávi
svojo lejpo, mládo ženo, naj jo kak naj-
prvlé páli nazáj k sebi stisne, k sebi
obine z gorėčov lűbéznostjov vse vkűp-
skűšűje. Vidi i lejpo, mládo ženo svojo, z
kákšov vernov lűbéznostjov se i ona dá
prejk njemi; skóz jo vidi i zná i čűti v
srci svojém, ka je pravična, ka je istinska
i njėna lűbézen próti njemi, rávnič tak,
kak i njegova próti njoj.

Gorvzeme znóva vsakdanėšnje svoje
delo, naj dobróto i lűbav vči, naj delav-
nost i znanost glási i na bógši, lezejši i
lepši žitek ravnaz njim vrėdelajóče siro-

máke, šteri si ne správlajo na kűp imetek
i bogátstvo, nego samo ta potrebna v
življenji vsákoga, naj z etimi sebi i drűgim,
slabejšim od njih, pomagajo, njé za delo
pripravne včinijo i njim žitek zlehkótijo.
Prevido, na pamet je vzéo i zarazmo je
od leta do leta do leta vsigďár boli i bole
včėnjé naturálski pravíc ino póleg kázanja
etih si je ravnao, od dnėva do dnėva v
deli stojėči, svoj žitek vu familiji, v štere
právoj lűbéznosti je čisto veselje svejta
vživao, gđa ga je, njemi vsigďár tak verna,
na njega vsigďár tak lűbeznivo skrb ima-
jóča njegova žena z šestimi sinmi i z
trejmi čėrmi darűvala.

Vidi tűdi, kak v kákši živi, tihi kejpaj
mozia, i svoje tiváriše, njemi prispodobne
delavne siromáke v vesnicaj i vu várašaj,
na poláj, v delavnicaj, v tvornicaj, rudni-
naj i v pirárnica, ki od dnėva do dnėva
z njim vrėd vso delo svejta oprávlajo, naj
poprejk vsigďár bógši, lezejši i lepši žitek
lehko májo. Vidi, kak vči eden toga drű-
goga, naj vu znanostaj naturálski pravíc
vsi vėkše i vėkše naprejidenje zadobijo ino

kak de po etom vsigďár menje i menje
nevóle i trplenja na zemli, gđa do národje
guč svoje matere zemlé z cejla razmeli i
včėnjé njihove stáre matere náture vsig-
ďár bole i bole nasledűvali.

Vidi, kak do národje zemlé po vrej-
meni, z málim i lehkim delom, vsi za do-
volé krűha, oblejke i vsáko potrebóčo
žitka meli, zadosta stanjá, štera do od
časa do časa bógša, lepša i prilicnejša.
Gđa ne do več po ednom, po dvá delali
na póli i v delavnicaj, nego stó i stó,
jezero i jezero jih vkűp, vsi, po ednom,
samo eden predál vsákoga dela, štero de
samo, ár do naturálske móči meli na po-
móč, kak špilanje žitka. Gđa do se vese-
lile družine, familije, či do z kem več decé
mele edna po ednoj i národje poprejk,
šteri do vse ete mále skrbivo gorhránili,
bránili, njé za vseli lepši odvejte k coj
priprávlali tak, kak včelė v košaj. Gđa de
vsigďár menje i menje betežnikov i etim
de se tűdi vseli hitrej i hitrej, bógše i
bógše pomagalo, naj kak najprvlé páli
nazájzadobijo svoje zdrávje. Gđa se ljudstvi

čest i tržstvo z blágom — prišao na tó, ka oboje bode njemi žepke jáko dobro napunjávalo — či dūšnevest, svojo poštenost, odvrže.

Vó je oznano, ka odsejnao je prepovedano tržstvo skrivno pojedinih zblágom i z dovoljenjem višešnje oblasti je slobodno tržstvo — zlužbeno. K tomi je trbelo i pejneze. Do si pripravi pejneze, vsemogoče škéri goriponūčav; v tom poglédi nej je bio prebérač. Fundacia gramične obrámbe, fundacia raspoláge te gospodovstvene, vsa so v edno glávno kaso šla i z haskom z tržstvo dobivlevlim okoli 1½ million je odišlo v dalečino, — daleč od nás.

V tom deli so ga verno pomagali njegovi tovariše: stotnik Pernetzky, major Gyóry, poročnik husárov Ráth i Pleskáts te nadale i Rengyeo poročnik i fehrich Horváth. Nadale vernicje i talnicje so bili i vojniki strážne-vojske. Té so nagovorili, — za hasek dober — da naj njim tudi pomagajo v tom deli neprávdle. Da je od toga vsega svejdila višešnja oblast, je poslála v Mörsko-Soboti dva skrivniva redára (policája), ki so potpunoma odkrili tó Tkalczovo i njegovoga vernoga društva manipulácijo. Te so tudi šteli premejniti stražno-graničársko vojsko našo, ali dva verniva družnika Tkalczova sta naheckala gori vojnike, ki so se močno oprli próti toj odrédbi i so prisilili te dva skrivniva policaja, da se naj vračata nazáj v Budimpešto.

Ali Tkálec ze te je vido, da njegovo mesto nej gvúšno. Čütio je že blúzi moč tanáčnerepublike naše. Ze je — kakti do dvej million vrejdnosti živeža dao v Austrijo pelati — zdaj se je skrbo, da sebé i na-

po ednom, národom pa poprejk njuv žitek od vrejmena do vrejmena, vsigdár bole i bole podugša ino stólejtna doba človeka de celó návadna. Čda do starce i starice poštváli, njé v nájbógšem i v nájezejšem stáliši meli, njim nájdugši i nájejši žitek správlali tak dugo, dokéč do oni sami želeli, ka naj je že spát denejo na krilo matere zemlé.

Špio i veselje bode brezi vsáke vékše žméče i trplenja, te žitek človeka v njegovoj dečinskoj, mládoj, odrašenoj, i stároj dobi, tó vse vidi te mládi človik vu živi i tihi kejpaj, kak vu sneh. Ali zagvúšno drži vse tó, ár ga na tó njegova stára mati natura vči, šterih guč i včenjé, či rávnič nej z cejla, on že tudi razmeti začne. Delavci zemlé, na póljaj, pri márhi, do vsigdár, ležejše i lepše delo meli tak, kak i tiváriše njihovi v rudninaj i v tvornicaj, ár de ji telko, kelko de jih trbelo vu vsákom predáli dela; znanostih delavci do pravice nature včili, njéno nóvo, novejšo i stalnejšo pomoč iskali gor, ka kak se naj vse potrebóče človeka vsigdár bógše, ležejše i lepše pridélajo, naprejpostávijo; ravnitelstva delavci do se pa med vsejmi

dale zagvúša. Odišao je va Gradec, i odnesao z sebov 1½ million koron. Eden tjedem je bio v Gráci po tom se je pa vračao nazáj obslednjim v krajino slovensko, šteroj je teiko nevol spravo po tom povračanji z Gráci.

V Soboti je vküpozvao tanáč i njemi je oznano, ka se je dogovorio z jugoslavni i austrijáncom. Po dogovori oni rado vzemejo na znánje, či vóskričajo republiko i ne bodo nas bantúvali i či de trbelo i pomagali nas bodejo. Na toj podlogi preporučao tanáči, da se naj slovenska krajina odtrgne od tanáčnerepublike vogske; tak je náimre mislo ka njegova peršona bode tü zagvúšana v vsem poglédi. Tanáč je primio oslepjeni ne vidrži v bodočnost preporučánje Tkalcovo. Poslao je telegramm v Budimpešto i Szombathely, ka mi naimre i nadale ščémo ostati z njimi dobri sosidje, pa ve bode mo ih napádjúvali. Či tanáčnerepublika bode tó mládo republiko napádnola, náide se, próti sebov tanáčnerepublik že na boj té pripravlenov jugoslávskov i austrijskov vojskov.

Na telegramm so prišli rdéči vojniki v Soboti-Mörsko. Okročili so Tkalcovo republiko, ki da je vido, ka od stráne tanáčnerepublike nidi na pol ne je tó igra, šó je v kase gdie je ešče mogao ropati, ali tü se je zamrežao sam svojov ednov odrédbov. Tkálec je naimre proletár-diktaturo odpovedao, či pa je prestála, tak opávlažo z pejnezami v kasaj samo vértavje njuvi lastivni. Zató nej je dobo tak nikaj tü pejnez.

Tkálec je próti vsemi tomi okoli 15 kg. zató li vküppobrao »sivi pejnez«, stere

delajóčimi za vsigdár lepši i bógši réd skrbeli, póleg včenjá i kázanja nature, štere glávne istine so dobróta, lúbéznost i plemenitost tak, kak i krotkóča i ostróca vu delavnosti i znanosti.

Z cejla strsnjeni skoči gor, pri videnji vse etoga, te na stébli drejva sedéči mládi človik, šteri v etom očnom-megnenji ne vidi več nikši kejpov pred sebov, nego samo čistino logá i svojega, tudi že póleg sébe stojéčega svojega voditela. Od lesnosti istinske dobróte obdáni, z svetlimi očmi radosti srcá pita njega:

— Što si ti, ki me po tákšoj dobroj póti vodiš?

— Delo sam jas i moji vesniki so dela siromácje (proletárje)!

Delo, nájbógši i nájejši dár cejle nature, nájrvejše i nájvažnejše včenjé naše matere zemlé. Eta nas stálno opomina na tó, naj z nájvékšov rndostjov oprávlamo eto, nego vsigdár z k coj prikapčenov potrejbnov znanostjov, štera nam ono, brezi vsákoga kvára i novóle, na stálno veselje obráča.

Konec pride.

je na ednom automobili skriti dao i gor je odveo na kráj vároša. Po tom pride z konjom svojem na plac, gdje je začno govoriti k lúdstvi, batrivati ga, da naj do skrádnjega vózdrži; i oznanoje, ka zdaj odide k jugoslávan i v Austrijo, odkeč bode on sam pripelao vojsko pomočno.

I odišao je, odnesao je pejneze i automobile i predsednik republike krátkoga življenja od tistoga mao emigrila — pre-mišlavle si od svoje prošlosti te kak je bilo — negda . . . z daleka tihan . . .

Zgodilo se je vse to, krajina slovenska je pa mela spravi šče, gdje je ponovno vznabila svojo vernost, odanost svojo k diktaturi proletárov te prošila odpúščenje za tó nórost volo.

Naši z nótrašnji neprijátelje.

Naša proletárdiktatura je mogla doživet i prótirovolucio peštansko. Oroparska banda bivši officerov, te buržoázije je vórazglásila, ka bode nazájpostavila ravnitelstvo socialdemokratno. Z tém je podignoti začnola prótirovolucio. Ali nakána njuva nej je vodila do cila, ár jedinstvenost delavcov dolpotreti, na šteroj je zazidana diktatura proletárov, nej so mogli.

Tej ravniteli, gospoda stároga vremena dobro znájo, ka rdéča vojska njuve cílam slúžiti nešče, zató so zapelavanjem, da nazájpostávijo zrušivši proletárdiktaturo vládo socialdemokratno. Ali proletária peštenska je ovidla v prvi minotaj, da tem officeram, ki so zgúbili svoje zlátne zvezjde, nej trbej ravnitelstvo sociáldemokratno, nego da ščéjo nazájpostaviti gospodstvo vsa požerajočega militarizmusa.

Želenje za vládo socialističko nej tak rávnoč stáro. Či mi pomlimo na drúgo revolucijo, gda so gorpostavili republik tanáčov, te je bila vláda sociáldemokratna. Ali ka smo opazili te o stráne buržoázije? Kapitálistvo rávnoč je tak mrzilo stránko sociáldemokratno, kak i zdaj mrzi komunizmuš, ešče so razglásili kapitalisti, ka rajši postánejo vsi kapitálisti, kak pa da ostáno sociáldemokrati.

Vremen se pa odtistec premenilo. Republika tanáčov je k coj poglédnola z močnov rokov, da zruši kapitalistvo, štero je v pamet vzélo, ka je komunizmuš na njih gledoč nej te najbogše vrástvo. Zató na hitromase zjediniili te nazájpostaviti šteli sociáldemokratizam, za šteroga mislijo ka ne bi bio na njih gledoč pogúban, nadale ka so mislili, da z tem li mogli jedinstvenost proletárie razrúšiti, te gospodstvo v róke svoje nazájzadóbiti. Ali moremo ostanoviti, ka tó želenje nej zhájalo od proletárie, nego na čistoma je z tem naglašenjem štéo svojo vlast zgúbleno nazáj si spraviti.

Ár, da kapitalistvo od sociáldemokratne vláde zdaj telko guči, potrebno

nam je pokazati, ka da má čakati proletária od vláde sociáldemokratne. *Delavci vogrške države so se že dugo vremena vojsküvali za svojo oslobodo pod zastavom sociáldemokracie.* Naglasenje misli sociáldemokracie je v tistom vremeni záto bilo potrebno, ár je kapitálistvo bilo v premoči proti moči delavcov. Potrebno je bilo da delavci se pomali z vremenom razprestérajó, v prvom da si správió móč politično. Med tém je vövdaro boj svejstki, gda se je kapitalizmuš od stráne národov na teliko zamrzile, da se je na očigléd opazilo, ka so zádnje vöre gorpodstva kapitálistvuša že tü, te premenba političke revolucije v revolucijo sociálističko nikšo teškočo je nej pokazala.

Moremo nadale zapamtiti, da prvi cio grožanja delavcov je priprava vlasti potpune politične i gospodárstvene, ka prejk diktature proletárov vodi k držávi socialističkoj, k potpunom kommnuizmuši. Proletária vogrška je z revolucijov v meseci marciuša prišla do potpune vlasti politične i gospodárstvene. Dol je zahválila demokracija, ár pó toj póti bi samo za duga vremena, ali pa nigdár ne bi prišla do diktature proletárov. Rávnóč tó boli kapitálistvo, štero bi se zádovolilo zdaj z ednov vládom sociáldemokratnov.

Ali kaz namenüje demokracija? Demokracija, štero bi dála, prinesla z sebov vláda demokratistička, vsakomi značila demokracio. Sádove demokratizma bi vsaki, tak i buržoázia bi vživala. Tó bi pa za njo predobro bilo, ár tak bi mela priliko da sebi pomali nazájspávi vlást zgübleno.

Ona ne bi nigdár inači mirovna postanola; zatrpela bi, da náj bódejo pár mesecov na vládi sociáldemokrati, te bi pa odrédila zabéranje poslanikov. Kak vsigdár, tak bi zdaj z vinom z pejnezami i. t. d. spravila sebi večino poslanikov svojih. Z tem zrüšila vlást sociáldemokratov i zamán bi bili trüdi delavcov že tak dugo vremena. Tó bi bila sódbina vláde sociáldemokracie. I gda se je napravilo zdašnje stánje, vsaki je bio na čistoma, ka tü nega nazájidenja. Vsaki stopaj, z šterim bi šteli dolpreti ovo zdašnje stanje, je zaman poozročio bi zobstonsko prelevanje krvi, ár potpuno vlást politično i gospodárstveno samo jedino z diktaturov proletárov doségnoti moremo.

Svestno je tomi nej samo proletaria vogrška, nego i proletaria zvünskikh držáv, štera ešče ječi pod jarnom militarizmuša silnoga. Ino kém pomenkavala bode móč militarizmuša v držánjaj antánta, bóde na edniok proletária tej držáv gorpóstávila diktatura.

Mi smo vživali sadove demokracie! Ka bi do brn bilo na pred ednom leti, tó nam je že zdaj smehšno, ino premalo. Ne pravimo, ka nam nej trbej domokracie, ja, potrebna je jona nam vsigdár, *ali demokracija proletárska*, štera se opéra na tanáče delavcov v držánjaj proletárov, *ino znamenüvle velkomérno pravo* — za proletario.

Pa kak bi se z velikim odüšlevljenjom ešče primila od naše stráne v zimi vláda sociáldemokratna, tak bi bila zdaj pogübna na proletario gledóč. Nej samo da bi zgübili pravo svoje na biti, nego da bi se móč politična i gospodárstvena proletarie vničila za krátki čas. *Tó nešče proletária, da se zgodi, nego je sanjo vroča žela jedina kapitálistva, šteroga je od vsega oropala diktatura proletárska.*

Domáči i svejta glási.

Známo

i mi tó, da z revoluciov vsigdár vküp hodi i prótírevolucia. Známo nadale i tó, da so ta dela edna, drügoj prótivna, kak dvej prótivnivi misli človeka. Ali kém bole je potrebna revolucia, tém ostrejša je i prótírevolucia, — vojsküvanje dvojno onih, ki so bili prvlé na vládi, da si morejo samo malo z stároga gorpodstva svojega nazáj-spraviti.

Tak se dogodilo pred nekolim dnévami v Budimpešti. Kém bole oviditi more buržoázia, da ona večé ne more priditi nazáj dosvoje vlasti tém bole je bila prisiljena na ostrejši gorstanak próti tanáč-repuliki, da zrüši jo.

Buržoázia z pomočjov officerov bivšite mladičmi akadémie vojničke-Ludovike, z pomočjov dva broda dunávskoga je, nadale z ednim tálom rdéče vojske zapelane od njé i drügmí vnuogni zapelanimi, začnola podignoti prótírevolucio.

Ali zrüšiti je nemogoča bila otrdjeno, či li mládo našo sovjetrepubliko. Naša tanáčov vláda je préstala vó i tó probo, da tém bolé se more očistiti, i tem bole se otvrditi. Gizdávo lahko poglédo nazáj na dneve čarne, gda z samosvestjov svojov pokazala példo krasno proletarii svejta.

Glejte jeli je mogoče zmágati one, ki so za 4 i 1/2 lejtnoga boja vmnogo i premnogo trpeli, da bi oni nazáj privolili vzéti na rame sveje járem kapitálistva.

Nej, tó posve nemogoče za delavca, ki má móč v róka i ki je že koštao ravnanje kapitálistva nadale, ki se je osvestio, da on je zaistino v stárom svejti, za gorpodstva imperiálistvuša samo jedino edna slejpa škér bio, štero je kapitálistvušgoriponücaj za svoj hasek, za svojo dobrobitnost.

Kapitalizmuš je páli ponovno podigno; pravimo — svojo hüdobno glávo, da stere tanáčnorepubliko. Ali je i zaistino v ednom moremo praviti z nóva tvrdo pesnico delavca koštao. Nakána buržoázie nej je prišla do svojega cila namenjenoga.

Miseo slobode po toj próti revoluciji de ešče močnejše kralüvala. Bode one ešče bole vküpozdrüžila proletario našo. Ona nedá, da voditeli, vadlüvajoči, vernicije njéni prejdo, nego je oživle, dáva njim móč, pokažüvle póti pravice pripela ih na póti slobode, te ih vodi zmáčajno po njoj.

Dolzadržanje ravnitelstva tanáč delavcov v Berlini.

Vojniki vojske velike Nemške so dolzadržali kotrige delavcov tanáča berlinskoga. Dolzadržanje je odrédo z dovoljenjem ministeriuma Noske, vojsko minister.

Sledi so na slobodo püstili one, ki so bili kotrige stránke socialističke. Zrok je bio dolzadržanja tó, kaso kotrige stránke socialistov nezavisnih i kommunistov se dogovarale z ravnitelstvom hamburgskim.

Direktorium hamburgski je naimre na znanje daó tanáči delavcov v Berlini, da podigne revolucijo proti vládi i da v edno je batrijo tanáč berlinski, da i oni náj stopijo na póti oslobode.

Ravnitelstvo velke Nemške z dolzadržanjem šče vtišali i onemiti vövdarenje revolucije v Nemškoj.

Senat amerikanski.

Zavüpnístvo zvünskikh poslov amerikánskoga senátuša (tanáča) je odločilo, ka posle ešče nejrejšlive Nemške i Amerike bode v sledéžem tjedni naprejvželo.

Večina toga zavüpnístva, štera je na stranki Loyde-ja (vorditeo edno stránke v parlamenti amerikánskom) je za tó, ka nešče Nemško v nikšem poglédi oslepavati i samo jo z rečjov vüpanja napunjavati, nego da se méjno stánje med njov i Amerikov tem prvlé nazájpostávi.

Nemiri v varoši, Frankfurt.

Nemiri v vároši, Frankfurti (Nemško) so veliko merni, tak je v njem dnévno bitje med vojskov i med prebiválistvom.

Prebiválistvo varoša je silno nezadovolno poleg slabih prilik živeznih, te za podpisa volo mérnoga kontraktuša. Samo v ednoj bitki je postanolo: 8 mrtvih i 24 splazeranih.

Reberije v várošaj Nemške.

Prebiválistvo várošov Velke-Nemške se poleg nevolnih i slabih živeznih prilik dnévno bonta. Tak je napravilo velike reberije v preminóčem tjedni v većim nemškim varošaj nezadovolno prebiválistvo.

Oropalo vmnogo bont i trgovin od blága i na nekim mestaj so i sporüšili dosta zidin. Velikočo kvára so ešče ocejniti i ostanoviti nej mogli do zdaj.

Na dale so z temlic vse olovlence oslobodili. Prebiválistvo je soldáčiji próti vjoj poslano v svoj nevoli, te v čemeri dolzadržalo i vkrajvželo od njih orožje. Vláda nemška vsa mogoča sredstva ponüca gor, da more vtišati i v edno onemiti nezadovolne, ali do zdaj se tó njoj ešče nej je posrečilo.

Strájk nemških železničárov.

Kak nam tó nemško novinarstvo na gláš: se železnički slüžbeniki močno opirajo próti vládi i med njimi silno rasté nezadovolstva.

So jednoglásno oznanoli tej slüžbeniki, ka či vláda ne bode spunila njuve želé, bódo strájkovali. V vároši görlitz i krajini njegovoj so se odločili železničári na strájk.

Živinsko oponášanje Čehov v Boršódvármegyövi.

Od samosilništva i sranotnoga oponášanja nam dajo glás vojske česke i románske opsedajoče vármegyöv Boršód. Za nazájidenja svojega ztoga vármegyöva je posvedočilo opreiskávanje njuvo samosilništvo prebiválstvi včinjeno. Kak so vmárjali i osramotili prebiválstvo neobrambenoza svoga nazájidenja nam piše naš glásnik: V Gornjoj-Zolti so zarobile oroparske truppe česko-románske Vajcók Jánoša, stražára železničarskoga, ino so ga prisiljavali, ka náj ovádi položáje naše vojske rdéče.

Naturno je, ka te stražar, tó včiniti nej je šteo. Záto so ga vküp z dvöma vlovlenima vojaka rdéčiva gnali na cintor, ino so si tam mogli skopati jámo vojniki, stere so, postavivši je v grabo skopano pred očmi stražara železničkoga dolstrelili.

Po tom so páli zapitali stražara, ka náj njim odkrije položáj vojske, — ali on je ostao i z nóva tvrd i okorjen v odanosti k vojski našoj i nej je vadlúvao nikaj. Na drügi dén so ga páli vögnali na cintor z ženov njegovov vküp ino so njihva posadili na 1—1 truplo z vojakov dolstreljenih pa so ih va dolstrelili.

Tó je samo edna zgodba onih vmnogih vmority, štera so včinole oroparske truppe vojske česko-románske nad prebiválstvi nedužno mi v odpedsajočim krajinaj.

Vmnoga samovmorstva v Elszász-Lotharingiji.

Žalosne posledke moremo čüti z Elszász-Lotharingiji poleg podpisa mérnoga kontraktuša. V krajini naimre Elszász-Lotharingije se vmnogo nemcov pobilo, vmóriló, gda so začüli podpis nemškoga mérnoga kontraktuša. Z varoša, Strassburga pa nam telegrafirajo, ka z vsej krajov Elszász-Lotharingije pridejo glási od samovmorstva nemcov poleg podpisa mérnoga kontraktuša.

Vojska ántánta.

Ántántje svojo vojsko, štera stoji z regimentov románskih, francuških i zamorskih, nadale z polskih, v Besarábiji skupila. Z tej samo so poláki odúševeni za boj. Francuzi i zamorci se pa bojnatí neščejo, ár so že se nevolili vojskúvati.

Francuškoj vojski se ántánt že nikaj ne vüpa. Njih ženéjo vsigdar náj naprej, v prvi linijaj i tak njim do rók pride, ka v veliki truppaj odskočijo vsigdar prejk. Pri večini tej vlovencov so najšli naši pisma kommunistička.

Varoši Bendry se je do 600 francuzov samo prejk dalo vojski rdéčoj. Tej k tomi coj ešče 200 románov nagovorili, da se predájo.

Nezadovolnost je velka posebno pri samih francuzaj. Tá nezadovolnost se širi i med vojskoj románskov. Soldačija romanska mládih lejt se nikak nešče dati vojskúvati próti rusom. Prebiválstvo pa besszarabsko mrzi v nájvékšoj meri poglavnike románske, te vsa mogoča sredstva ponúca gori, da more škoditi njim v deli slúžbenikov románskih.

Kontrakt Nemške.

Kontraktuš Nemške stoji z 4 tálov: Z kontraktuša; z pogodbe od doline Saar; z pogodbe od Rajne krajin; z kontraktuša polskoga. Ceremonije okoli podpisa mérnoga kontraktuša so 6 vör trpele. Wilson po tom odide z Páriša. So že zabrali vö zavüpníštva, štera bodejo tó smrtno osódbé Nemške vöspelavala. Major Haig odide v Engleško i tam ostane, dokeč senátuš ameríkanski ne prime i ódobri savez národov. Le komaj je v francuškoj za 1/2 million Ameríkanske vojske, préviše z velkov silov je domó správlajo amerikanci.

Pejnezi direktorijuma Vasvármegyövszkoga.

Po odločbi direktorijuma Vasvármegyöva i varoša Szombathelya, morejo se i nadale za plačilno sredstvo vzeti, od njih vödáni utalvájnski pejnezi od 5, 10 i 20 korón. Njuvó zákonsko vrejdnost podúža i nadale z odrédbov od n. 4427—D 1919. l., i tó od 1. 1919. juliuša 1-ga, do juliuša 31-ga.

Za tó vremen se i nadale morejo za plačilno sredstvo vzéti, od prebiválstva.

Oznanenje pazitelstva vérvstva v Soboti k delavcom goríc.

Komissárstvo poslov polodelstva k drügomi šprickanjí trsja je vödalo galic, šteri bode prišao za eden ali za dva tjedna.

Gorpozové vse one, šterim trbej galic, ka náj za té poseo potreben galic, na vesničkóm (direktorijomi), šteri more naglásiti potreben galic vküper direktorijumi sobočkom, ár de vötálanje galica samo po vesnicaj vküper ino da po vsaj priliki ne bode prišlo predosta galica, záto opominamo direktorijume vesničke, ka ne bode velkomerno vötálanje galica za pojedine vesnice.

BARTADECKI s. k.

Osnovánje mládih delavcov v Soboti.

L. 1919. jul. 6. je zgodovínski dén osnovánja mládih delavcov v Soboti. Na spravišči v kina mesti je vküpprišlo do 40 z vékšega tála včijóčih delavcov želni znanja i puni nadúšenja za nóvi društveni réd. Nej je bilo tú razpravlanja nidti prótívno ga guča nego delo ino ednadúšnost, kakšo je teško nájditi ešče med starejšimi tiváriši.

Na konci govóra Bašiča, kotrige Južnoslovenske kommunističke skupine v Pešti, v šteróm je raztumačo dužnost kak i juš, te po tom osnovanji so tej bodoči vojáki za svetsko oslobodjenjé delavcov tak nadúšenjeni grátali, da so tam na mesti šli prejk na gorimanje kotrig v osnovánje sociálno-kommuništiško mládih delavcov.

Za tém je izabrani odbor stojéči z 7 mladencov, ki do voditelje dela cejlóga osnovánja i eti so: preds.: Szecsco Károly; tajnik; Norcsics Lajos; pénztárnok: Gredár Ferencz; kotrige odbora: Porédos István, Novák József, Süslec Ferencz ino

Barbarics István; nadzorni odbor: Fuis Antal, Hirschl Kálmán i Baán Mihály.

Po zádñji rečaj tovariša Halasza se je spravišče razišlo méрно i v rédi.

Náj živé!!!

Što je odkrio protirevolucio sobočko?

Zrok sobočkoj protirevoluciji je bio Tkalec Vilmos, ki je bio kotrigo direktorijuma sobočkoga i kak takši je opravlaó z penézami direktorijuma ino z drügmí slúžbenim penézami.

Kotrigo sobočkoga direktorijuma je bio tam i *Füleky Jozsef*, ki je v pravom smislu čütenja socialističkoga, ino je bio od prvogá hipa mao v slúžbi vlade i v prvom rédi nájbogši vojač misli sociálističke. Bio je tajnik že prve dni za kormánybiztoša Obádr. Od tam oned je bio poslan v Soboti, gdje so ga izabrali za tajnika ino za kotrigo sobočkoga direktorijuma. Od tistó mao z nájvékšim odúševljenjem dela ino se vojskúvle za istinilost socializmuša, ka kotrigo direktorijuma.

Füleky je za časa v pamet vzeo manípulacie, dela neprava Tkalczové, ino je goriglaso tó vse višešnjoj oblásti. I gda je Tkalcz poslao za časa gospod v krajini slovenskoj je prisiljen bio Füleky pobegnoti, ár stanje ino prilike so bilé za njegó dvojbene.

Füleky je odišao v Doljno-Léndavo ino njémi moremo zahváliti, ka je višešnjoj oblast od prilik slovenke krajine dobiló gvúšno i potpuno znanje.

Hvále je vredna i ona mála grupa marinarov, štere je on sam vödo. Te marinarje so prvlé, kak je prišla pomoč rdéče vojske, so se sabrali ino orožnoti šli proti Soboti gdje so protirevolucionárski réd z ščista preobrñoli.

Nadale so se vojskúvali tej neprestanoma v dalečini od rdéče vojske 5—6 kmtrov pred linijov i gda so Soboti za vzéj, so bili prvi, ki so v varoš prišli notri.

Prótirevolucionárje so šteli z brodomljevem dunávskim v Serbijo pobegnoti.

Dvoje brodovlje »Pozsony« i »Komárom« je po bitki za peštanske revolucijí próti serbskoj granici odplavaló ino odtistoga mao nega glása od njih.

Pobegnolo brodovlje je po vsaj priliki okoli Pakša. Brodovle je štelo k serbarskoj pobegnoti, ali so serbi nej pústili prejk zaprek svojih od akna, na tó so zapovjedništvo serbsko gorpozvali i dáli na znanje njim nakanenje svoje.

Gvúšnoga glása od sódbine te dvoje broda smo do zdaj ešče nej dobili. Edno je gvúšno, ka prótirevolucionári, — vodi teli toga brodovla ne vüpajo se povrñotí, ár bi — kak tó sami túdi že znájo — ka njuv delo bilo brezi haska, posledko vsak kak se čüje teva dva broda sta nazáj prišli v róke tanáčnerepublike.